

Aarhus byråds journalsager (J. Nr. 360-1907)

Originalt emne

Foreninger

Foreninger/Den danske Købstadforening

Indholdsfortegnelse

- 1) [Byrådsmødet den 10. oktober 1907](#)
- 2) [Byrådsmødet den 31. oktober 1907](#)

Uddrag fra byrådsmødet den 10. oktober 1907 - side 3

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 360-1907)

Meddelelse fra Købstadforeningens Bestyrelse om, at der den 16. November afholdes et ekstraordinært Repræsentantmøde i København til Behandling af Spørgsmaalet om, hvad der kan gøres for at lette Købstadkommunerne med Hensyn til de dem paahvilende stadig forøgede Udgifter til Skolevæsenet.

Nørgaard meddelte, at Købstadforeningen i Fjor havde taget nærværende Sag op og havde ladet udarbejde en Oversigt. Foreningen tænkte sig nu at faa en Ændring indført i Loven, saaledes at Kommunerne skulde betale Lærernes Grundløn, medens Staten betalte alle Tillægene. For Aarhus's Vedkommende androg Tillægene en Sum af ca. 38000 Kr. Det af Regeringen nu fremsatte Forslag til andre Lærerlønninger gik imidlertid imodsat Retning, men muligvis kunde der findes andre Maader at rette det uheldige Forhold paa, og han vilde derfor anse det for heldigt, om Skoleudvalget vilde undersøge,

hvilke andre Veje man kunde gaa for at lette Byrden for Kommunen.

Mikael Johansen var glad ved, at Købstadforeningen havde taget Sagen op, men man burde ikke nøjes med at faa en Del af Byrden taget fra Kommunerne, da Staten rettelig burde overtage alle Udgifter til Skolevæsenet. Naar man saa hen til, at en Mængde Myndigheder uden Nytte havde henvendt sig til Regeringen for at faa de uretfærdige Skattelove ændret, kunde han ikke tro, at Købstadforeningens Henvendelse kunde hjælpe noget, der maatte sikkert kraftigere Midler til, saasom et Fællesmøde af Byraadene eller lignende. Han vilde opfordre Skoleudvalget til at tænke nøje over, hvad der kunde gøres, da det var af stor Betydning, at der hurtigst muligt blev taget kraftigt fat for at faa det uheldige Forhold rettet.

Nørgaard ansaa det selvfølgelig for bedst, at Staten overtog alle Udgifterne ved Skolevæsenet, men kom man med saa stort et Forlangende, fik man sikkert slet intet, hvorimod det dog var muligt, at der kunde opnaas noget, hvis man fremkom med mere beskedne Krav.

Toges til Efterretning.

Uddrag fra byrådsmødet den 31. oktober 1907 - side 1

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 360-1907)

Indstilling fra Skoleudvalget af 22. d. M. :

"Foranlediget af en Skrivelse fra Bestyrelsen for den danske Købstadforening, hvori meddeles, at der den 16. November i København agtes afholdt et Møde, hvori man vil behandle Spørgsmaalet om, hvad der kan gøres for at lette Købstadkommunerne og Handelspladserne med Hensyn til de dem paahvilende, stadig forøgede Udgifter til Skolevæsenet, foreslaar Skoleud valget det ærede Byraad, at Købstadforeningen ved den Lejlighed gøres opmærksom paa det formentlig heldige i, at Regeringens "Forslag til Lov om Lønning for Lærere og Lærerinder i Folkeskolen" § 5 ændres saaledes, at der i 1. Stykk 6 efter "§ 1 og 2, 5., 6. dg 7. Stykke" indskydes :

"og endvidere Købstadskolen 200 Kr. af Lærerindernes Løn, hvis de lønnes efter den lavere, og 300 Kr., hvis de lønnes efter den højere Skala."

Kommunens Udgifter til Lærertilskudninger har

de sidste 10 Aar foretaget en overordentlig Stigning. I 1897 var den 120000 Kroner eller 7 1/7 pCt. af alle Byens Udgifter, og i 1907-08 vil den blive ca. 250000 Kr. eller ca. 8 1/3 pCt. af Byens Udgifter. Hvis Regeringens nye Forslag bliver Lov, vil den endog stige til 317000 Kr., hvilket formodentlig vil være 9 pCt. af Byens Budget. Byens forøgede Udgift ved det nye Forslag foraarsages udelukkende af den stærke Stigning af Lærertilskudernes Begyndelsesløn. Som det vil ses af medfølgende Lønsskalaer, var efter højeste Skala i Loven af 1899 Kommunens Andel i Lærertilskuden højst 1500 Kr., i de første 5 Aar endog mindre; for Lærertilskudernes Vedkommende var Kommunens Andel højst 1000 Kr., mindre i de 5 første Aar.

Medens Danmarks Lærereforening havde foreslaaet, at Byernes Andel i Lærertilskudningerne skulde være 1200 Kr. baade for Lærere og Lærertilskudere, og medens Købstadlærereforeningen har foreslaaet, at Byerne skulde bidrage med 1500 Kr. til Lærerne og 1000 Kr. til Lærertilskuderne, saa har Regeringen nu foreslaaet, at Byerne skal betale hele Lærertilskudernes Begyndelsesløn, en Stigning for Byernes Vedkommende paa 500 Kr. for hver Lærertilskuder. Da Aarhus for 1908-09 har budgetteret 87 Lærertilskudere, vilde det betyde en forøget Udgift af 43500 Kr. Naar Byens Merudgift efter Regeringens Forslag ikke desto mindre kun bliver ca. 39000 Kr., saa er det, fordi den nu giver Lærertilskudspersonalet mere i Løn, end højeste Skala kræver.

Lærertilskudterne vil altsaa i Fremtiden være Kommunen lige saa dyre som Lærerne, og Følgen . heraf vil sandsynligvis blive, at medens man hidtil har været tilbøjelig til at tage flest Lærertilskudere, saa vil i Fremtiden Lærerne blive foretrukne, da de formentlig giver Anledning til mindst Vikarudgift. Hvis det er rigtigt, saa vil Antallet af Lærertilskudere tage af, hvad der næppe vil være til Gavn for Skolen, og hvad der under alle Omstændigheder vil være til Skade for Lærertilskudstandens og til økonomisk Tab for Staten, som jo kommer til at betale indtil 1000 Kr. mere i Løntillæg, hver Gang en Lærertilskuder giver Plads for en Lærer. Af disse Grunde forekommer det Skoleudvalget, at Regering og Rigsdag vil kunne være foranlediget til at tage under Overvejelse, om ikke Staten burde bære en Del af Lærertilskudernes Begyndelseslønninger, en Andel, som Skoleudvalget finder passende kunde sættes til 200 Kr. eller 300 Kr., eftersom lavere eller højere Skala benyttes. Det er i hvert Fald sandsynligt, at Staten finansielt i Længden vilde staa sig ved det; men selv om den ogsaa skulde faa lidt større Udgift til Købstæderne derved, saa vilde det jo bidrage til

at udligne den Forskel, som nu eksisterer og består i, at Staten kun betaler 25 pCt. af Byernes Lærerlønninger, men 30 pCt. af Lærerlønningerne i Landkommunerne."

Lønskalaer.

Efter højeste Skala i Skoleloven af 1899 har Lærerlønningernes Fordeling mellem Stat og Kommune været følgende:

Lærere. Lærerinder.

Kommune. Stat. Kommune. Stat.

2første Aar..... 1000"800"

3næste-..... 1100"900"

5--..... 1500"1000"

5--..... 15003001000250

5--..... 15005001000350

følgende -..... 15009001001) 500

Fordelingen efter den i Aarhus siden sidste Lønforhøjelse benyttede Skala:

Lærere. Lærerinder.

Kommune. Stat. Kommune. Stat.

2første Aar..... 1200"960"

3næste-..... 1400"1060"

3--..... 1600"1160

2 --..... 1800"1200"

5--..... 16003001070250

5--..... 17005001050350

5--..... 16009001100500

følgende -..... 18009001300500

Fordelingen efter Regeringens nye Forslag: Lærere. Lærerinder.

Kommune. Stat. Kommune. Stat.

4 første Aar..... 1500"1500"

4næste-..... 15003001500100

4--..... 15006001500200

4--..... 15009001500300

4--..... 150012001500400

følgende -..... 1500 15001500500

Jakob Jensen udtalte, at Udgifterne til Skolevæsenet - dels paa Grund af den store Tilgang af Børn og den udvidede Undervisning, dels paa Grund af Lønningstillægene til Lærerpersonalet - var steget fra 7 1/7 pCt. af Byens samtlige Udgifter i 1897 til 8 1/3 pCt. i indeværende Aar, og at Udgiften yderlig vilde blive forøget med ca. 40000 Kr., dersom Regeringens Forslag om ny Lærerlønninger gik igennem, saaledes at Skolevæsenets Konto formentlig vilde andrage ca. 9 pCt. af det samlede Budget. Det vilde derfor være rigtigt, om man saa at komme af med en Del af denne Udgift, og Skoleudvalget vilde i den Henseende foreslaa, at Byraadet henstillede til Købstadforeningen at søge udvirket, at Staten udredede 200 Kr. eller 300 Kr. af Lærerindernes Begyndelsesløn, henholdsvis for laveste eller højeste Lønskala. En saadan Ordning vilde tillige være til Gavn for Lærerindestanden, da Regeringens Forslag vilde føre til, at Kommunen antog Lærere i i Stedet for Lærerinder.

Müller havde, efter at Indstillingen var formet, deltaget i Overlærerforeningens Møde i Roskilde, og der var paa dette fremkommet en anden Tanke, der gik ud paa, at man skulde søge at formaa Staten til at overtage samtlige Overlærerlønninger hele Landet over. Staten forbeholdt sig Ret til at ansætte Overlærerne, saa der vilde være nogen Rimelighed for, at den saa ogsaa lønnede dem. Dersom man kunde faa Staten til at gaa ind paa en saadan Ordning, vilde Aarhus Kommune efter Regeringsforslagets Gennemførelse spare over 21000 Kr.

Mikael Johansen vilde ikke haabe, at Indstillingen var Skoleudvalgets endelige Svar paa Byraadets Henstilling. Det naturligste vilde være, at Staten overtog alle Udgifter til Skolevæsenet, og der maatte i saa Henseende i en nær Fremtid gøres noget alvorligt. Han maatte derfor ønske at Skoleudvalget vilde fortsætte sine Overvejelser angaaende denne Sag.

Nørgaard takkede saavel Skoleudvalget som Hr. Müller for Forslagene, der skulde blive bragt frem i Købstadforeningen. Skønt han nok kunde have ønsket flere Punkter draget frem, troede han dog ikke, det vilde være opportunt at forlange, at Staten overtog samtlige Udgifter til Skolevæsenet.

Jakob Jensen gjorde gældende, at Skoleudvalgets Svar var i Henhold til Byraadets skriftlige Henvendelse og til de i Raadet faldne Udtalelser om, at Udvalget ikke maatte gaa for vidt, men holde sine Ønsker indenfor Lovforslagets Ramme. Den store Lønstigning var væsentlig lagt paa Lærerindernes Begyndelsesløn, hvorfor den i særlig Grad berørte Købstæderne og Handelspladserne, og dette Forhold var saa meget mere grelt, som Staten nu kun betalte 20 pCt. af Byernes Lærerlønninger, medens den betalte 30 pCt. af Landkommunernes. Skønt han var en Tilhænger af, at Staten overtog alle Udgifter, fandt han det dog mindre heldigt, om Overlærerne helt blev Statsembedsmænd, da Borgernes Indflydelse paa Skolevæsenet derved muligvis vilde blive noget forringet.

Mousten udtalte i Tilslutning til Hr. Jakob Jensen, at selv om det naturligvis var en Fordel, at Staten overtog Udgifterne, saa maatte det dog ikke glemmes, at Staten saa ogsaa i et og alt vilde blive den ledende og styrende.

Mikael Johansen ansaa det for ønskeligt, om Hr. Nørgaard som Byens Repræsentant i Købstadforeningen ved denne Lejlighed ogsaa vilde tage Spørgsmaalet om Skolernes Renholdelse med.

Indstillingen tiltraadtes. Skoleudvalgets Udtalelse vil være at tilstille Købstadforeningens Bestyrelse.

